

τηση είχε χάσει την αναλυτική της αξία. Επειδή στην ουσία όχι μόνο ανατινάχθηκε το εξαρτημένο μεταπρατικό μοντέλο, αλλά η υποβάθμιση που επιβλήθηκε έγινε με όρους που θυμίζουν οργανική αποικία και όχι κυρίαρχη χώρα. Όσα λέγονταν περί «πειραματόζωου» ήταν ασκήσεις νέων καθεστωτικών μοντέλων για πολλές ενδιάμεσες χώρες. Μια χώρα της Ευρωζώνης βρέθηκε υπό καθεστώς δανειακών συμβάσεων, Μνημονίων, Τρόικας, επιτήρησης και εξωτερικά προσδιορισμένων δεσμεύσεων, με δραστικό περιορισμό των βαθμών οικονομικής κυριαρχίας. Κι όμως, μεγάλο μέρος της Αριστεράς διάβασε τα Μνημόνια πρωτίστως ως ακραία νεοφιλελεύθερη πολιτική και μηχανισμό εσωτερικής υποτίμησης της εργατικής δύναμης. Αυτά ασφαλώς υπήρχαν. Αρκούσαν όμως για να εξηγήσουν τι είχε συμβεί; Η Ελλάδα δεν υπέστη απλώς μια σκληρή ταξική πολιτική. Βρέθηκε σε μια σχέση στην οποία οι δυνατότητες άσκησης δημοσιονομικής, νομισματικής και ευρύτερης οικονομικής πολιτικής περιορίστηκαν δραστικά. Η κρίση επομένως έθεσε ξανά το ερώτημα της κυριαρχίας, όχι ως αφηρημένης εθνικής αυτάρκειας αλλά ως πραγματικής δυνατότητας μιας κοινωνίας να αποφασίζει για βασικές πλευρές της πορείας της.

Η εξάρτηση στον κόσμο της παγκοσμιοποίησης, των ροών και των αναδασμών
Δεν μπορούμε σήμερα να επιστρέψουμε μηχανικά στις θεωρίες της εξάρτησης των δεκαετιών του 1960-1970. Ο κόσμος μέσα στον οποίο διαμορφώθηκαν έχει αλλάξει. Η παγκοσμιοποίηση δημιούργησε ένα πυκνό πλέγμα αλυσίδων παραγωγής και αξίας, χρηματοπιστωτικών

ροών, ενεργειακών δικτύων, εμπορικών δρόμων, τεχνολογικών συστημάτων, ψηφιακών υποδομών και μετακινήσεων ανθρώπων. Η παραγωγή ενός προϊόντος μπορεί να διασπάται σε πολλές χώρες, το κεφάλαιο να μετακινείται σε ελάχιστο χρόνο, και κρίσιμες υποδομές μιας χώρας να ελέγχονται από επιχειρήσεις και κέντρα αποφάσεων που βρίσκονται χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά. Για ένα διάστημα αυτή η πραγματικότητα διαβάστηκε ως πορεία προς έναν κόσμο αυξανόμενης «αλληλεξάρτησης», στον οποίο οι παλιές έννοιες της εθνικής οικονομίας, της κυριαρχίας και τελικά της ίδιας της εξάρτησης θα έχαναν βαθμιαία τη σημασία τους. Οι εξελίξεις των τελευταίων δεκαετιών έδειξαν όμως κάτι διαφορετικό: Οι παγκόσμιες ροές και αλυσίδες δεν κατάργησαν τις σχέσεις ισχύος. Έγιναν οι ίδιες πεδία άσκησης ισχύος. Σήμερα η παγκοσμιοποίηση συνυπάρχει με έναν οξύτατο γεωπολιτικό και οικονομικό ανταγωνισμό. Πόλεμοι, κυρώσεις, ενεργειακές κρίσεις, ανταγωνισμός για πρώτες ύλες και τεχνολογική υπεροχή, έλεγχος θαλάσσιων δρόμων, αναδιάταξη παραγωγικών αλυσίδων και δημιουργία νέων οικονομικών και γεωπολιτικών συσπειρώσεων συγκροτούν ένα περιβάλλον συνεχών ανακατατάξεων. Βρισκόμαστε μπροστά σε έναν ευρύτερο αναδασμό. Μέσα σε αυτό το τοπίο, το ζήτημα της εξάρτησης επανέρχεται με νέους όρους, χωρίς να εξαφανίζεται η ποιότητα που φέρει. Ακόμα κι όταν μια χώρα συμμετέχει στις διεθνείς ροές, το κρίσιμο είναι με ποιους όρους συμμετέχει: Ποιος ελέγχει τις στρατηγικές της υποδομές; Πόσο εξαρτάται ενεργειακά, τεχνολογικά και παραγωγικά;

Ποιος αποφασίζει για τις βασικές οικονομικές της επιλογές; Πόσο μπορεί να διαφοροποιήσει τις διεθνείς της σχέσεις; Πόσο ευάλωτη είναι σε διακοπές αλυσίδων, κυρώσεις ή γεωπολιτικές πιέσεις; Τι παράγει η ίδια και τι αναγκάζεται να εισάγει; Και κυρίως: διαθέτει τη δυνατότητα να αλλάξει τη θέση που της έχει αποδοθεί στον διεθνή καταμερισμό; Εδώ βρίσκεται το σύγχρονο περιεχόμενο της έννοιας «**βαθμοί κυριαρχίας**». Απόλυτη κυριαρχία ή καλύτερα ανεξαρτησία στον σημερινό κόσμο, έστω με τους όρους των δεκαετιών του 1970 ή 1980, είναι μη δυνατή. Υπάρχουν όμως, και το βλέπουμε, μεγάλες διαφορές στη δυνατότητα των κρατών και των κοινωνιών να καθορίζουν την πορεία τους. Υπάρχουν δυνατότητες βαθμών κυριαρχίας και επιλογών με βάση εθνικοκοινωνικά σχέδια και συμφέροντα.

Το ελληνικό Υπαρξιακό Πρόβλημα
Αυτά τα ζητήματα για την Ελλάδα λαθεμένα θεωρούνται αφηρημένη θεωρητική συζήτηση. Η χώρα εισέρχεται στις μεγάλες ανακατατάξεις της εποχής έχοντας ήδη πίσω της τη Χρεοκοπία, τα Μνημόνια, την παραγωγική αποδιάρθρωση και μια μακρά διαδικασία προσαρμογής στις ευρωπαϊκές και δυτικές στρατηγικές. Σήμερα προωθείται με επιταχυνόμενους ρυθμούς μια συγκεκριμένη θέση της Ελλάδας στον νέο διεθνή καταμερισμό: χώρα-κόμβος ενέργειας και μεταφορών, logistics, τουρισμού, υπηρεσιών και ψηφιακών υποδομών, αλλά συγχρόνως στρατηγικός και στρατιωτικός κόμβος της Δύσης. Η Ελλάδα προσαρμόζεται στο νέο πλαίσιο, και προσαρμοζόμενη χάνει την υπόστασή της μετατρεπόμενη σε «χώρο». Δεί-

πει καθολικά ένα **εθνικό σχέδιο παραγωγικής, κοινωνικής και γεωπολιτικής συγκρότησης** αφού η χώρα προσαρμόζεται για ακόμη μία φορά στις ανάγκες και στις προτεραιότητες άλλων κέντρων. Και πρακτικά μένει απροστάτευτη στους 4 ανέμους... Διότι μπορεί να γίνει κόμβος μεγάλων ροών, χωρίς όμως να τις ελέγχει. Μπορεί να φιλοξενεί στρατηγικές υποδομές χωρίς να καθορίζει τη στρατηγική στην οποία εντάσσονται. Μπορεί να αποκτά αυξημένη γεωπολιτική χρησιμότητα (για άλλους βέβαια), αλλά χωρίς αντίστοιχη αύξηση της δυνατότητάς της να χαράζει ανεξάρτητη πολιτική. Γι' αυτό το σωστό διάβασμα του τι είναι σήμερα η Ελλάδα αποκτά κεντρική στρατηγική σημασία. Αν η διάγνωση είναι λανθασμένη, λανθασμένος θα είναι αναγκαστικά και ο προσανατολισμός.

Για μια στρατηγική εθνικής και κοινωνικής χειραφέτησης
Το Υπαρξιακό Πρόβλημα της χώρας τίθεται επομένως μέσα σε αυτό το νέο διεθνές τοπίο. Αφορά τη δυνατότητα της ελληνικής κοινωνίας να συμμετέχει στον σύγχρονο κόσμο με σημαντικούς βαθμούς κυριαρχίας, και όχι μια επιστροφή σε κάποια φαντασική εθνική αυτάρκεια, ούτε μια απομόνωση της Ελλάδας. Αυτό απαιτεί σχέδιο. Που να προάγει την παραγωγική ανασυγκρότηση, τη διατροφική και ενεργειακή ασφάλεια, τις τεχνολογικές και επιστημονικές δυνατότητες, τον έλεγχο κρίσιμων υποδομών, τη δημογραφική και περιφερειακή ανασυγκρότηση, τη δυνατότητα πολυδιάστατων διεθνών σχέσεων, τη δημοκρατική συμμετοχή – και μια κοινωνική συμμαχία ικανή να στηρίξει μια τέτοια πορεία. Ακριβώς γι' αυτούς τους λόγους σε μια χώρα

σαν την Ελλάδα (και με βάση την ιστορία της και τη διαμόρφωσή της) το εθνικό και το κοινωνικό στοιχείο είναι αδιάσπαστα συνδεδεμένα. Μπορεί να υπάρξει ουσιαστική ανάκτηση βαθμών κυριαρχίας με αμετάβλητη μια κοινωνική και οικονομική δομή που αναπαράγει τον μεταπρατισμό και την εξάρτηση; Φυσικά και όχι. Ούτε μπορεί να υπάρξει βαθιά κοινωνική αλλαγή χωρίς να αμφισβητηθούν οι διεθνείς δεσμεύσεις και οι εξωτερικοί κατανγκασμοί που καθορίζουν το πεδίο μέσα στο οποίο πραγματοποιείται. Είναι λάθος η εθνική και η κοινωνική χειραφέτηση να θεωρούνται δύο διαδοχικά «στάδια». Αποτελούν **δύο αλληλένδετες όψεις της ίδιας στρατηγικής πορείας**. Μιας πορείας που επιδιώκει κάτι πολύ συγκεκριμένο: να διευρύνει τη συλλογική δυνατότητα και ικανότητα επιλογής της ελληνικής κοινωνίας. Να μετατρέψει δηλαδή την Ελλάδα από χώρα που κυρίως προσαρμόζεται στους διεθνείς αναδασμούς, σε χώρα που διαθέτει σχέδιο για τη θέση της στον σύγχρονο κόσμο. Άρα το ζήτημα της εξάρτησης παύει να αποτελεί μια παλιά θεωρητική διαμάχη της Αριστεράς. Συνιστά, με σύγχρονους όρους, ένα από τα κεντρικά ερωτήματα του Υπαρξιακού Προβλήματος της χώρας: Τι Ελλάδα διαμορφώνεται μέσα στον μεγάλο αναδασμό του 21ου αιώνα; Και ποια κοινωνική και πολιτική δύναμη μπορεί να αγωνιστεί για μια διαφορετική Ελλάδα, με σημαντικούς βαθμούς κυριαρχίας, κοινωνικής συνοχής, δημοκρατίας και **συλλογικής δυνατότητας επιλογής**; Αν θέλουμε να ξεπεράσουμε την εθνική και κοινωνική μας αλλοτρίωση, το ερώτημα πρέπει να απαντηθεί.

 της Αριστεράς ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ	Ρεθύμνου 11, 106 82 Αθήνα Τηλ.: 210 3468282 Φαξ: 210 3468282 E-mail: info@edromos.gr www.edromos.gr facebook.com/DromosThsAristeras youtube.com/@edromos1 instagram.com/edromos.gr x.com/edromos	ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: ΕΝΟΤΗΤΑ αστική μη κερδοσκοπική εταιρία ΕΚΔΟΤΗΣ: Ρούντι Πινάλντι ΝΟΜΙΜΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ: Γιώργος Παπαϊωάννου ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Νίκος Ταυρίης ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Σταμάτης Μαυροειδής	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Τάσος Βαρούνης, Παύλος Δερμενάκης, Κώστας Δημητριάδης, Στέλιος Ελληνιάδης, Ρούλα Μουτσέλου, Βασίλης Ξυδιάς, Σπύρος Παναγιώτου, Γιώργος Παπαϊωάννου, Μιχάλης Σιάχος, Ερρίκος Φινάλης ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ: Κώστας Ανδριανόπουλος, Αντώνης Ανδρουλιδάκης, Λουκάς Αξελάς, Απόστολος	Αποστολόπουλος, Κώστας Βενιζέλος, Νίκος Γεωργιάδης, Γιάννα Γιαννουλοπούλου, Κώστας Γκιώνης, Γιώργος Θεοδωρόπουλος, Ιφιγένεια Καλαντζή, Γιώργος Α. Λεονταρίτης, Κώστας Λιβιεράτος, Κώστας Μελάς, Δημήτρης Μόνος, Δημήτρης Μπελαντής, Μανόλης Μούστος, Μύρωνας Ξυδάκης, Δημήτρης Ουλής, Γιώργος Πατέλης, Χρήστος Πραμαντιώτης,	Γιάννης Ραχιώτης, Τριαντάφυλλος Σερμέτης, Λόλα Σκαλτσά, Νίκος Σταθόπουλος, Στάθης Σταυρόπουλος, Κώστας Στοφόρος, Γιάννης Σχίζας, Γιώργος Τσαφέρης, Δημήτρης Α. Τραυλός-Τζανετάτος ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Κατού Αρκονάδα (Βολιβία), Σάλεμ Μπεν Γιαχιά (Τυνησία), Χάλεντ Μπαράκατ (Παλαιστίνη), Ντέμπορα Σαντάνα (Πουέρτο	Ρίκο), Ρικάρντο Φιέρο (Αργεντινή), Κάρλο Φορμέντι (Ιταλία) ΣΚΙΤΣΑ: Στάθης Σταυρόπουλος, Carlos Latuff (Βραζιλία), Vasco Gargalo (Πορτογαλία) ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ: Δημήτρης Αρβανίτης	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ: Νίκος Μάλλιαρης Τηλ.: 6945804299 E-mail: malliaris@edromos.gr Τάνια Μήτσιου Τηλ.: 6976864058 ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΔΙΑΣ Α.Ε. Εκτυπωτικές Επιχειρήσεις Τηλ. 210 6620788-734
--	---	--	--	---	--	--	--